

X. Porro celebritas anniversariorum; nec non relictorum vel in pauperes, vel Ministros Ecclesie aliave pia opera distributio dependet à Fundatorum voluntate & arbitrio; quæ illorum prima lex esse solet.

XI. Sicuti cuilibet particulari liberum tandem fuit, dato Honorario sibi *specialem* Missam juberi fieri; ita quoque eadem ratione invaluit, ut quisque poterit *speciale anniversarium* fundare; atque hoc pacto postremis hinc seculis Anniversaria in immensum excrevere.

XII. Hic accessere insuper crebræ Missarum fundationes quæ vel quotidianam, vel plures per mensem, aut hebdomadam, vel annum, pro ratione stipendiorum, & voluntate fundatorum Missas requirunt.

XIII. Fundationis Missæ quotidianæ mentio occurrit in *Cap. 11. De Præbendis*; ubi narratur, quod Præpositus & Capitulum Ecclesie Collegiæ Insulensis in Flandria, communi voluntate cuidam Sacerdoti præbendam unam dedissent in Ecclesia sua, ita quod *Missam de Sancta Maria* (nisi corporis infirmitate gravatus sit) *debeat quotidie celebrare*, & Ecclesiam non nisi communi tam Præpositi, quam Capituli assensu possit deserere, vel cuiquam præbendæ illius *anniversarium* delegare. Pontifex Alexander III. interpellatus hanc concessionem hoc tenore firmavit: "Quam siquidem institutionem eatenus confirmamus, ut prædictus Sacerdos, nisi infirmitate corporis fuerit impeditus, *assidue* debeat obsequium suum impendere Ecclesie memoratæ, & quanto frequentius potest, *salva honestate sua, & debita devotione* Missarum solemnitate celebrare: nec sibi liceat hoc illi subtrahere; sive causa voluptatis, sive se ad aliam Ecclesiam transfendo."

XIV. Ex hac restrictione post alios Canonistas colligit Fagnanus ad hoc Capitulum *num. 8.* "Statutum vel pactum quo Sacerdos obligatur ad celebrandum unam Missam *quotidie* & de uno Sancto, non adeo strictè esse intelligendum, ut *singulis* diebus ab eoque ulla intermissione, vel semper de illo Sancto celebrare teneatur; sed hanc interpretationem admittere, ut illam celebret quantum frequentius poterit, *salva honestate & devotione*, prout ejusmodi ordinationem & pactum hic temperat & moderatur Pontifex."

Imò quia onus quotidie celebrandi gravius visum fuit, Cælestinus Pontifex præbendam illam in duas divisit, ubi testatur Innocentius III. *Lib. 2. Registri pag. 487.* his verbis: "Verum prædecessor Papa memoratus, uni Presbytero esse nimis onerosum attendens, *divina singulis diebus celebrare*, Præbendam ipsam divisit in duas."

Verùm pro resolutione hujus Decretalis notandum, quod presbyter, cui hæc præbenda cum onere Missæ *quotidiana* erat assignata, ex vi institutionis esset obligatus eam Missam quotidie *per se* celebrare; uti colligitur ex finali hac clausula: *Vel cuiquam præbenda illius anniversarium delegare*; & communiter notant Canonistæ: concluduntque ad hunc casum resolutionem seu moderationem Pontificis esse restringendam.

Si enim in fundatione aut institutione *expresse* cautum non sit, Presbyterum fundatione gaudentem debere *per se* Missam celebrare, potest toties, quoties ei videbitur abstinere, atque *per alium* oneri satisfacere; & consequenter cum hic cesset ratio illa *honestatis* à Pontifice pro fundamento restrictionis assumpta, cessat quoque ipsa moderatio.

XV. Quæsitum aliquando fuit à Congregatione sub Urbano VIII. "An Rector Beneficii, qui potest *per alium* celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti, dare stipendium ad rationem reddituum Beneficii. Respondit: Satis esse, ut Rector Beneficii, qui potest Missam *per alium* celebrare tribuat Sacerdoti celebranti *elemosinam congruam secundum morem civitatis*,

vel Provincie, nisi in fundatione ipsius Beneficii aliud cautum fuit.

XVI. Sin autem Sacerdoti oblata fuerit *elemosyna* major solita pro celebratione Missæ, si per alium jubeat Missam celebrari, tenetur eandem *integram* celebranti dare; nec *ullam* illius partem sibi retinere potest, ut eadem Congregatio interrogata respondit: habenturque prædicta dubia cum responsis tomo 4. Bullarii R. *pag. 90. & 91.*

XVII. Ratio hujus diversæ decisionis videtur fuisse, quod in priori casu, Fundator non assignaverit redditus annexos Capellaniam *præcisè* pro stipendio live honorario Missarum; sed simpliciter fundaverit Capellaniam; eique assignaverit dotem cum onere aliquot Missarum celebrandarum; atque ita videatur titulo Beneficii, exsoluto hoc onere, posse fructus excrecentes retinere. In posteriori verò casu; quia *elemosyna unice* offertur Sacerdoti pro celebratione Missæ; si illam alteri committat, nullus superest legitimus, quo possit sibi partem *elemosynæ* applicare: unde lucrum tale vocat S. Congregatio *damnabile lucrum*.

XVIII. Quidquid sit, illud constat, quod qui hujusmodi Capellaniam possidet; atque titulo Beneficii fructus sibi applicat, considerare consequenter debet, Beneficium omne dari propter officium *Cap. fin. de Rescriptis in VI.* ac proinde etiam se exhibere debere tamquam Ministri Ecclesie; *officium* ipsi Ecclesie præstare: neque bona Ecclesie, ut sunt omnium Beneficiorum etiam simplicium proventus, otioso consumi mere posse.

XIX. Qui verò vitam modumque agendi similium Capellanorum vel Beneficiorum expenderit, facile videbit, quam parum utilitatis & ædificationis ex hujusmodi fundationibus provenire solet; quodque ferè ad nihil valeant, quam ut otiosos, ne dicam scandalosos Clericos faciant, & nutriendi; quamque proinde merito in Concilio Tridentino plures optaverint similia Beneficia extinguere, aut aliis uniri, vel aliter reformari; de quo latius infra ubi de Beneficiis agetur.

XX. Ad hæc; similium Beneficiorum possessores etiam attendere debent, se onera à Fundatoribus imposita ita debere adimplere, ut non verbis dumtaxat; sed menti atque intentioni Fundatorum plenè satisfacere studeant.

Qua in re haud satisfaciunt, qui, ut plures sibi fundationis proventus retinere queant, Sacerdotibus Sacra illa celebranda, aliave onera exsolvenda committunt, quos viderint minoribus Honorariis onera illa velle exsolvere; nihil aut parum solliciti, qualiter onera illa à similibus Sacerdotibus sint exsolvenda; imò probe noverint, Sacerdotes illos mercenario modo, non secus atque opifices sua opera, sacra illa ministeria peracturos. Et hinc fit, ut occasione hujus fundationis, præter mentem fundatoris, plus interdum maledictionis, quam benedictionis & in Ecclesiam & Fundatores accersatur.

XXI. Insuper quia sacra illa aliave divina officia similibus Sacerdotibus, qui ex stipendiis Missarum vivunt; atque de Missarum celebratione quasi artem de pane lucrando faciunt, committuntur, fit ut plerumque planè perfuntoriè & irregulariter peragantur; piaque Fundatorum voluntas, dum exterius adimpleri videtur, revera tamen negligatur. Ipsi enim indubie, & ut animæ suæ consuleretur, ipsaque Ecclesia ædificaretur, hæc officia devotè ac reverenter & modeste, prout officiorum illorum dignitas requirit, celebrari voluere.

Unde merito Synodus Tridentina *Sess. 25. in Decreto de Purgatorio* mandavit Episcopis, "Curent ut fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, *elemosynæ* aliave pietatis opera, quæ à fidelibus

libus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt, secundum Ecclesie instituta *piè & devotè* fiant, quæ pro illis ex testatorum fundationibus, vel alia ratione debentur: non *perfuntoriè*, sed à Sacerdotibus, & Ecclesie ministris, & aliis qui hoc præstare tenentur, *acurate & diligenter* persolvantur.

XXII. In Decretis Synodalibus Diocesis Gandensis sub Antonio Triest. *tit. 11. cap. 11.* statuitur: "Pastores sedulo advigilabunt, & strenuè adlaborabunt, ut *vigilia & exequie* fidelium defunctorum, *solemniter, tractum, & graviter & devotè* decantentur, sub gravi multa in eos decernenda qui in officiis hujusmodi fuerint defectuosi."

Si hoc Decretum ubique observaretur, sperari posset, quod solito majori cum fructu atque fidelium ædificatione hæc divina officia exsolventur; ipseque populus veritatem ac religiosiorem de hisce officiis ideam conciperet; nec tantum ut mundo aliquousque satisfaceret, & se à vexis Sacerdotum eximeret (quemadmodum non raro hodie fit), sed animo voluntario, & pia planè intentione vigilias, exequias aliave officia celebrari postulare.

XXIII. Canonici quoque & Clerici sat ostendunt, quo animo hisce divinis officiis intersint, qui *Offeritorio* absoluto & distributionibus acceptis seu lucratis, mox, quasi flagellis abacti, Ecclesiam deserunt: quos ut compesceret Synodus P. II. Cameracensis *tit. 14. cap. 7.* decrevit, ut illud, quod Clero obfanus, aut exequias defunctorum datur, iis qui *eidem officio ab initio usque ad finem fuerint, distribuatur*.

Et Synodus D. Mechliniensis *tit. 11. cap. 10.* privari vult distributionibus illos, "qui in Missis votivis & *anniversariis*, quæ ex fundatione sine commendationibus canuntur, *ante primam collectam*; in Vigiliis *verò ante finem secundi Psalmi Vesperarum*; & in commendationibus *ante initium Psalmi In exitu* usque *ad finem* non intersunt."

Sacerdotes & Clerici, qui officia hæc omittunt, mox ut honoraria seu stipendia consueta deficiunt, sat ostendunt, quo affectu hæc officia persolvant & frequentent. De quo latius supra actum est. *Parte 1. tit. 7. cap. 8.*

XXIV. Postremis hinc seculis numerus Missarum potissimum multiplicatus fuit, postquam honorarium live Denarius Missarum invaluit; eo quod offerentes singuli velint *pro se* specialem Missam fieri. Eadem quoque ratione factum, ut *anniversaria* atque Missarum fundationes in tantum tempore Concilii Tridentini excrevissent; ipsaque Ecclesie & Monasteria tot Missis onerata deprehenderentur, ut iis omnibus persolvendis non sufficerent.

Ulterius postquam invaluit Missarum *honorarium*, atque unà populus voluit tot Missas celebrari, quot darentur *honoraria*, etiam multi requirebantur Sacerdotes & Ministri qui illis fundationibus satisfacerent.

Cum verò successu temporis fundationum redditus vel essent perditii, vel decrescere pecuniarum valore, & rerum pretio è contra excrecente, contingit, ut vix invenirentur Sacerdotes, qui fundationum onera vellent suscipere.

XXV. Duplici hoc titulo continebat, uti deplorat Synodus Tridentina *Sess. 25. c. 4. de Reformat.* ut deperirent *piæ* testantium voluntates; & eorum conscientias, ad quos prædicta spectant, onerandi occasio daretur.

Igitur "Sancta Synodus cupiens hæc ad pios usus relicta, quo plenius & utilius fieri potest, impleri, Facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diocæsana, itemque Abbatis & Generalibus Ordinibus, ut in suis Capitulis generalibus, re diligenter perspecta, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quas hac provisione indigere cognoverint, statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem & cultum atque

Ecclesiarum utilitatem viderint expedire.

XXVI. Decretum hoc sat ostendit, Sacerdotibus non licere privata auctoritate onera Beneficii aut fundationibus imposita reducere vel immutare; sed id quoad Ecclesias saculares spectare ad Episcopos.

Quapropter anno 1639. Synodus Namuracensis *tit. 3. cap. 31.* conformiter ad Decretum Synodi Tridentinæ statuit, "Nullus propria auctoritate reducat Missas; anniversaria, & alia quæcumque onera, suis Beneficiis incumbentia."

Deinde *c. 32.* addit: "Et quia intelligimus plures pauciora sacra exonerare, quam primæ ipsorum Beneficiorum institutio requirit; mandamus, ut de illorum reductione nos doceant intra trimestre."

XXVII. Quin si verba Synodi Tridentinæ attendantur, reducendi aut immutandi, has pias fundationes potestas Episcopis non nisi in Synodo Diocæsana competere videtur; uti enim notat Garcias *De Beneficiis parte 7. c. 1. num. 135.* addit tamen *n. 136.* "verum esse tamen, quod in aliquibus Episcopatibus non sit usu receptum", hoc Decretum Concilii Tridentini: semper enim fiunt (inquit) *sine Synodo* reductiones, non tantum Missarum, Capellaniarum, sed etiam anniversariam & dotationum Ecclesiarum."

Notoria & quotidiana Belgii praxis evincit, Episcopos has reductiones abique Synodis, suâ ordinaria auctoritate facere; vel quod credant quoad hanc formam præscriptam Synodum Tridentinam hic non fuisse usu receptam; vel quod putent eam sibi facultatem jure communi competentem, à Synodo Tridentina non fuisse ademptam, dum Synodi Diocæsana non habentur.

Quidquid sit, hoc constat, quod sive Synodi Tridentinæ Decretum, sive juris communis dispositio attendatur, hanc Episcoporum potestatem generaliter ad Missas, anniversaria aliave pia opera extendi; & in limine post Concilium Tridentinum, & in limine fundationis constituta sint; uti rectè notat Zypæus *Consult. 1. De Celebratione Missæ & quotidiana praxis* confirmat.

De eadem non receptione in aliquibus Ecclesiis testatur Diana *tomo 1. tract. 14. resol. 3.* Et *resol. 4.* dicit Abbates & Generales Religionum nullatenus posse reducere absque Capitulo generali; "Quia (ait) Episcopi id facere possunt ex jure communi; neque quoad eos Concilium statuit jus novum, sed statuit antiquum jus servari: quo verò ad Abbates & Generales jus novum constituit."

XXVIII. Extat quidem Decretum S. Congregationis editum anno 1625. probante Urbano VIII. in quo *art. 1.* "districte prohibet atque interdicit, ne Episcopi in Diocæsana Synodo, aut Generalis in Capitulis generalibus, vel aliis quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in *limine fundationis*; sed pro his omnibus reddendis, aut moderandis vel commutandis, ad Apostolicam Sedem recurratur."

Sed ut notat Zypæus in citata consultatione *n. 7.* utitur S. Congregatio vocabulo, *prohibet atque interdicit*; quæ Concilii Trid. non declarationem, sed *novi* juris constitutionem indicant: "Et ut in Italia, ait, facile est ad S. Sedem accessus, adeoque Decreti non incommoda observatio; in distans regionibus odiosa est Concilii constructio; nec hactenus hic recepta; nisi forsitan apud Regulares, ad quos à suis Superioribus Romæ talia mitti solent; ut non dirigunt superiores sacularum, res ad Episcopos regionum distitarum."

XXIX. Requirit autem Synodus, ut reductio hæc fiat *re diligenter perspecta*: id est, prævio diligenti examine, nam causa reductionis aut mutationis sufficiens sit.

In hac reductione si qui sunt Patroni fundationum, aut alii interesse habentes, necessarii audiendi: & si quæ opponenda habent examinari. Unde præviæ ad publicationem Synodi Tridentinæ in Belgio, ad citatum Cap. 4. hæc à Concilio Regiis annotata fuerunt: "Relinquitur arbitrio Episcoporum, Abbatum &c. ut ob tenuitatem elemosynarum, statuatur de numero Missarum, uti judicaverint expedire. Visum Concilio, liis, vocandos & audiendos esse Pastores, Magistros, Fabricæ, aliosque quorum interesse ex probabili causâ poterit.

XXX. Permittit autem Synodus, ut re diligenter perspecta, id est, præmissis diligenti examine; & auditis quorum interest, Episcopi possint statuere circa hæc, quid magis ad Dei honorem & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem viderint expedire.

Itaque ex mente Synodi, Episcopi in hac reductione & dispositione, non tam ipsorum particularium Sacerdotum, quæ stipendiis Missarum, aut proventus fundationum emolumentum quaerunt, utilitatem, quam Dei honorem & cultum, atque Ecclesiarum utilitatem attendere debent.

Unde si Episcopus videat, ob multitudinem Missarum & anniversariorum celebrandorum, non ea qua decet reverentia ac devotione & modestia hæc peragi; atque insuper ob hanc Missarum celebrandarum multitudinem, plurimos ineptos & otiosos, mercenariosque Sacerdotes ordinari quidni Missarum fundationes reducere, aut in alia pia opera convertere poterit: si inde videat Missas, licet pauciores, majore cum reverentia, modestia ac pietate celebrandas; numerumque Sacerdotum illorum otiosorum diminuendum: cum id ad honorem & cultum Dei, atque utilitatem Ecclesiarum expedire, nemini ambiguum esse possit.

XXXI. Incommoda quæ ex hac multiplicatione Missarum & fundationum nascuntur, facile quoque persuadent, Parochos aliosque quibus incumbit procurare, quæ magis ad honorem Dei & Ecclesiarum utilitatem spectant, non debere ipsos Fideles multum ad hujusmodi Missarum fundationes (quæ se ad nihil servant nisi ut Mercenarios Sacerdotes nutrant) incitare: quod vel eo etiam titulo merito cavent Parochi; ne suadendo Anniversaria, aliasque similes fundationes, avaritiæ turpissime quæstus suspicionem incurrant.

Quod prævidens Antonius Albergatus Episcopus Vigiliarum & Nuntius Apostolicus in instructione quam anno 1613. pro Pastoribus Civitatis & Diœcesis Leodiensis edidit, pag. 40. dedit hoc monitum: "Caveant Pastores in suadendis anniversariis mortuorum, ne in avaritiâ notam incidant.

XXXII. Si Missarum fundatio requirat, ut Missæ certa hora, certoque loco, vel ad determinatum altare celebrentur, circa ea etiam voluntatem Testatoris servandam esse declaravit S. Carolus in Concilio Mediol. IV. parte 2. tit. Quæ pertinent ad SS. Missæ Sacrificium, statuens: "Quicumque Sacerdos in altari certo Missam celebrare debet, præstitisse censeatur, nisi Episcopi alteriusque, cui ille id curæ commiserit, jussu, concessu, permissione aliquando fecerit.

XXXIII. At si Episcopus videat Missas certis locis, aut horis celebrandas, convenientius ad populi ædificationem ac Dei cultum alio loco & tempore celebrari, facilius in his mutationem aliquam facere poterit, eò quod ipsa fundatio in suo principali hæc ordinari non alteretur: atque non minus Fundatori, imò magis ordinari profint Missæ celebratæ in loco & tempore convenientiori, quam si juxta Fundationis tenorẽ in locis designatis, sed minus convenientibus populi ædificationi & cultui divino celebrarentur.

Sic S. Carolus voluit ut in Capellis aut Oratoriis infra limites Parochiæ diebus festis non nisi una Missa, eaque

in auroa, ante absolutam Missam Parochialem celebraretur: additque: "Quod si die festo etiam per illud Missæ Sacrificium quod in auroa fit populus à Parochiali avocetur, tunc Episcopus illud etiam Festo die post Missam Parochialem celebrari jubeat.

CAPUT VIII.

De Oratoriis privatis sive domesticis.

1. Jam pridem quadam loca pro Missarum celebratione destinata,
2. Fideles unum in locum conveniebant.
3. Qui se à conventu hoc separabat, unitatem Ecclesie scindere censebatur.
4. Olim vetitum est extra publicum conventum ad Missam convenire.
5. Sanctio Justiniani contra privatos conventus.
6. Excrecente turba Sacerdotum Diviores caperunt habere Capellanos domesticos.
7. Quam indignè habiti hi Capellani à suis Dominis.
8. Nobiles hac occasione Ecclesias Parochiales deseriebant.
9. Hic abusus labentibus sæculis multum crevit, & unde?
10. Altaria potatilia, quæ sæculo XIII. invaluerunt, abusus hunc propagarunt.
11. Decretum Synodi Tridentina contra privata Oratoria.
12. Privilegium datum Mendicantibus utendi altari Viatico sublatum.
13. An Episcopi hodie possint concedere licentiam celebrandi in Oratoriis privati?
14. In his concedendis parci debent esse Episcopi
15. Qua in iis designandis Episcopo inquirenda?
16. Danda sine præjudicio Ecclesie Parochialis.
17. Etiam facultas celebrandi in his Oratoriis ad certos dies restringi solet.
18. Diebus solemnioribus ad Ecclesiam Parochialem accedendum.
19. Quæ persone in his Oratoriis Missam audire possint.

B ipsi Apostolorum temporibus fuisse loca specialiter deputata celebrandis Missarum solemnibus, non obscure indicat ipse Apostolus, ipsum Eucharistiam sumendam ritum & populi ad eam celebrandam conventum describens I. ad Corinth. cap. 11. Convenientibus, ait, vobis in Ecclesiam audire scissuras esse inter vos. Et paucis interjectis: Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum aut Ecclesiam Dei contemnitis. Hic Ecclesiam accipi pro loco ad quem Fideles sacra Myteria celebraturi accederent, hancque privatis domibus ibidem opponi, non obscure est: eumque locum ita exponit SS. Basilius in regulis brevioribus interrogat. 301. & Augustinus quæst. 57. in Leviticum.

Ejusdem disciplinæ testis est S. Justin Martyr Apol. 2. ubi ritum celebrandi divina Myteria sæculo II. describens ait: "Solus qui dicitur die omnium qui vel in oppidis, vel ruri degunt, in eundem locum conventus sit, & commentaria Apostolorum, aut scripta Prophetarum, quoad tempus fert, leguntur. Deinde lectore quiescente, Præsidens orationem, quæ populum instruit, habet.

II. Ad unum ergo locum Fideles conveniebant, ut in unam quasi Ecclesiam coadunati, ipsa Unitatis myteria convenientius agerent; atque orantes facilius exaudirentur.

"Corpus

"Corpus sumus (ait Tertullianus) de conscientia, religionis, & disciplinæ unitate & ipsi sedere. Coimus ad Deum quasi manu facta precationibus ambimus. Hæc vis Deo grata est. In Apolog. cap. 39.

III. Hinc qui se à conventu publico, ac loco huic conventui deputato separabant; atque particulares conventus instituebant, unitatem quodammodo Ecclesiæ scindere, seque ab unitate separare putabantur.

IV. Unde Synodus Gangrensis Can. 6. anathemate percussit Eustachianos qui publicum Fidelium cœtum contententes, extra Ecclesiam privatum conveniebant, ac sacra myteria celebrabant.

Et sub idem tempus Synodus Laodicensis Can. 58. decrevit: "Quod non oportet in domibus fieri oblationes, ab Episcopis vel Presbyteris.

V. Multis quoque contra privatos hos conventus egit sæculo 6. Justinianus Imperator in suis Constitutionibus Novellis, atque signanter Novella 58. ait, omnibus interdicimus magnæ hujus civitatis (Constantinopolis) habitatoribus, magis autem etiam totius nostræ conditionis in domibus suis habere quædam quali orationis domos; & in his sacra celebrare myteria: " & hinc fieri quædam Catholica, & Apostolica traditioni extrinsecaria. Sed si quidem domos ita simpliciter aliqui habere putant oportere in sacris suis, orationis videlicet solius gratia, & nullo celebrando penitus horum, quæ sacri sunt myteria, hoc eis permittimus.

VI. Verum cum senim labentibus sæculis continuo magis excreceret numerus Sacerdotum; Missæque multiplicarentur; potentiores ditioresque, quibus non libebat certa determinataque hora, ipsi subinde minus commoda, ad Ecclesias Parochiales Missarum solemnibus cum reliquo vulgo audituri accedere; illicque per longius temporis spatium, in Missarum solemnibus quæ & concionem comprehendebant, permanere, facile Sacerdotem reperire potuerunt, qui ipsis in aliquo Oratorio aut Sacello domibus ipsorum propinquo, pro eorum nutu & commoditate, tamquam alter quidam famulus mercede conductus, celebraret.

VII. Quam hi Sacellani domestici seu conducticii frequentes fuerint, quamque indignè habiti à suis Dominis sæculo 9. vel unius S. Agobardi Archiepiscopi Lugdunensis testimonium evincit. Hic in tractatu De privilegio & jure Sacerdotis cap. 11. ita scribit: "Increvit hæc consuetudo impia, ut penè nullus invenitur anhelans, & quantumcumque proficiens ad honores & gloriam temporalem, qui non domesticum habeat Sacerdotem, non cui obediat, sed à quo incessanter exigat licitam simul atque illicitam obedientiam, non solum in divinis officiis, verum etiam in humanis; ita ut plerique inveniantur, qui aut ad mensas ministrent, aut saccata vina misceant, aut canes ducant, aut caballos, quibus fœminæ sedent, regant, aut agellos provideant. Et quia tales de quibus hæc dicimus, bonos Sacerdotes in domibus suis habere non possunt, (nam quis esset bonus Clericus qui cum talibus hominibus dehonestari nomen & vitam suam ferret?) non curant omnino quales Clerici illi sint, quanta ignorantia cæci, quantis criminibus involuti; tantum ut habeant Presbyteros proprios, quorum occasione deserant Ecclesias, seniores, & officia publica. Quod autem non habeant eos propter religionis honorem, apparet ex hoc, quod non habent eos in honore. Unde & contumeliosè eos nominant, quando volunt illos ordinari Presbyteros rogant nos aut jubent, dicentes: Habeo unum Clericem, quem mihi nutrivit de servis meis propriis, aut beneficalibus, sive pagensibus; aut obtinui ab illo vel illo homine, sive de illo vel il-

lo pago. Volo ut ordines eum mihi Presbyterum. Cumque factum fuerit, putant ex hoc quod majoris ordinis Sacerdotes non eis sint necessarij, & derelinquunt frequenter publica officia & prædicamenta.

VIII. Sub idem tempus Concilium Ticinense: "Quidam Laici & maxime potentes ac nobiles, quos studio, sius ad prædicationem venire oportebat, juxta domos suas Basilicas habent, in quibus divinum audientes officium, ad majores Ecclesias rarius venire consueverunt, & dum soli afflicti & pauperes veniunt, quid aliud quam ut mala patienter ferant illis prædicant, dum est? si autem divites, qui pauperibus injuriam, facere soliti sunt, venire non tulerint, admoneri utique possent, ut elemosynis peccata sua redimerent, ut à fluxu rerum temporalium se abstinerent. Admonendi sunt igitur Potentes, ut ad majores Ecclesias ubi prædicationem audire possint conveniant, & quantum dono Omnipotentis Dei vitiis & honoribus, ceteros antecedunt, tanto ad audiendum præcepta conditoris sui alacrius festinent.

IX. Porro hic abusus sequentibus sæculis, jam invalescente Missarum Honorario: atque cum illo Sacerdotum de hoc Honorario penè vicitantium multitudo, incredibile quantum acceperit incrementum, quantaque hinc Ecclesiarum Parochialium, atque Verbi Divini neglectus, atque Sacrificii, & Sacerdotum contemptus & vilipendium: uti ex historiis atque Conciliorum Decretis illorum temporum constat.

X. Ad hæc cum sæculo octavo cæpisset Altarium portatillum sive Viaticorum usus (nec enim ante illud sæculum agnitus fuit, ut monet Joannes Thiers in Dissertatione De præcipuis Altaribus cap. 2.) tandem sæculo 13. à Sede Apostolica privilegia impetrari cœperunt, utendi hujusmodi Altaribus, atque ubicumque locorum, etiam locis Deo non dedicatis, celebrandi.

Et quidem Honorius III. Fratibus Prædicatoribus & Minoribus indulgisse, ut ubicumque fuerint, sine Parochialis juris præjudicio, cum Altari Viatico valeant celebrare, ipse Honorius testatur in Cap. 30. De Privilegiis, declarans eam indulgentiam sic interpretandam, ut ea etiam sine licentia Prælatorum uti queant.

Similia Privilegia & Regulares & Sæculares tum à Sede Apostolica, tum à propriis Episcopis impetrantes, Missas passim in locis privatis & sæpius parum dignitatis ac reverentiæ Sacrificio convenientibus celebrabant.

XI. Synodus Tridentina mandans Episcopis, ut ea omnia prohibere, atque è medio tollere sedulo curarent, quæ vel avaritiâ idolorum servitus, vel irreverentia, quæ ab impietate vix sejuncta esse potest, vel superstitio, veræ pietatis falsa imitatrix à tanti Sacrificii dignitate aliena induxit, inter cætera mandat: "Ne patiantur privatis in domibus, atque omnino extra Ecclesiam, & ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab eisdem Ordinariis designanda & visitanda, Sanctum hoc Sacrificium à Sæcularibus, aut Regularibus, quibuscumque peragi. Non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus ac consuetudinibus quibuscumque.

XII. Imprimis textus Concilii manifestè evincit, sublatum esse privilegium indultum Prædicatoribus & Minoribus utendi Altari Viatico sive portatili, uti post Barbosa De Officio Episcopi parte 2. Allegat. 23. aliosque docet Fagnanus ad Cap. in his De Privilegiis.

XIII. Quin & ibidem cum Barbosa aliique nonnullis prætendit Fagnanus, Concilium hoc Decreto admississe auctoritatem Episcopis concedendi licentiam celebrandi quacumque de causa in domibus privatis, tametsi in illis essent extracta Oratoria ad divinum tantum cultum destinata; eamque interpretationem sæpius secuta est Sacra Congregatio, inquit num. 18. eaque decla-